

UČNI NAČRT

PROGRAM WALDORFSKE OSNOVNE ŠOLE:

ZGODOVINA

KAZALO

1. OPREDELITEV PREDMETA	2
2. OBRAVNAVANE VSEBINE V DRUGEM TRILETJU	6
3. OBRAVNAVANE VSEBINE V TRETJEM TRILETJU	9
4. TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJ V DRUGEM TRILETJU	12
5. TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJ V TRETJEM TRILETJU	19

1. OPREDELITEV PREDMETA

Predmet zgodovina se v waldorfski šoli poučuje od 4. razreda do konca devetletke. Glavni cilj predmeta je učencem pomagati razviti razumevanje sveta, v katerem danes živimo. Preteklost je za učence zanimiva predvsem zato, ker ob njej pričenjajo razumevati sile, ki so ustvarjale zgodovinski razvoj in s tem vplivale na sedanost ter prihodnost. Tak pristop omogoča povezovanje evolucije človeške zavesti v različnih obdobjih in okoljih z lastnim razvojem učencev in njihovo zavestjo. Zato pouk zgodovine popelje učence od mitologije do racionalnega pojmovanja zgodovine, od visoko razvitih kultur preko klasične antike in srednjega veka vse bolj in bolj v stvarnost naše sodobne civilizacije in njenih politično-socialnih odnosov. Zelo pomembno je, da učenci spoznajo, kako so ljudje živeli na zemlji in jo obdelovali, kar vodi do spoznanja, kako so mnoge iznajdbe preoblikovale zemljo in ljudi na njej. Ob tem pa je izhodišče za obravnavo snovi stopnja učenčevega razvoja in njegovo zanimanje, kar pomeni, da od imaginativnega »slikovitega« podajanja snovi učitelj postopno preide k vzročnemu in razumskemu načinu, vendar vedno z zavestjo, da je treba neko obdobje in okoliščine opisovati ter presoјati z vidika časa, v katerem so se dogodki odvijali.

Na podlagi takega pristopa učenci spoznajo, da je človek nujno povezan z razvojem in slednji z njim ter da koncept človeštva vključuje vso različnost narodov in kultur, ki so igrali svojo vlogo v procesih zgodovine.

Ko prikazujemo, kako so v zgodovini ideali motivirali ljudi, igra predmet zgodovine pomembno vlogo pri ozaveščanju učencev, da imajo tudi sami t.i. zgodovinski potencial. Poleg tega zgodovina prispeva h kultiviranju temeljev človekove svobode, saj pomaga odraščajoči generaciji razvijati sposobnosti mišljenja, presojanja, moralne iniciative in socialnega zavedanja. Ne moremo namreč vedeti, kako bo naslednja generacija ravnala s svetom, ki smo ga ustvarili v preteklosti. Moramo pa jim dati orodje, da bodo lahko storili tisto, kar se jim bo zdelo potrebno, izhajajoč iz tega, kdo so in kdo bodo postali. Zgodovina tako učencem pomaga pri procesu osamosvajanja.

Pomembna je tudi vloga, ki jo ima pouk zgodovine za oblikovanje slovenske narodne zavesti in identitete, ko učenci spoznavajo vpliv svetovnih zgodovinskih dogodkov na nacionalne dogodke ter zgodovinske osebnosti. Tako spoznavajo povezanost med svetovnimi in nacionalnimi dogodki ter njihovo sovplivanje.

Posebna vrednost predmeta zgodovina je tudi v izrednih možnostih številnih medpredmetnih povezav, ki jih ponuja učna snov, saj se smiselno povezuje z zemljepisom, literaturo, naravoslovjem, umetnostjo, matematiko, tujimi jeziki, Vedno, kadar je mogoče doseči križanje in dopolnjevanje ustreznih vidikov vseh prej naštetih predmetov, postane poučevanje kvalitetnejše. Prav v tem je glavna prednost tega, da vse te predmete poučuje učitelj razrednik, ki otroke spremlja od 1. do 9. razreda, kar mu omogoča izredno vertikalno in horizontalno povezanost predmeta in celotnega učnega načrta.

II. triletje

Pouk predmeta zgodovina v začetku II. triletja izhaja iz razvojnih zakonitosti učenca, ki zahtevajo, da otrok najprej spozna okolje v katerem odrašča (4. razred). Tedaj učenci dobijo prvi občutek zgodovinskega časa. Odkrivanje značilnosti okolja pomeni tudi srečevanje z zgodbami in legendami prvotnih ljudstev, ki so tam živela in ustvarjala. To vključuje obisk njihovih bivališč, templjev ali cerkva, odkrivanje njihovih sledov, srečevanje z njihovim jezikom ob poimenovanju krajev, ogled arheoloških ostankov v muzeju. Spoznavanje lokalne zgodovine odkriva tudi ekonomske korenine okolja.

Šele v 5. razredu se prične »prava« zgodovina, ko učenci ob spoznavanju starih visoko razvitih kultur in klasične antike bolj zavestno usvajajo prve pojme zgodovinskega časa in prostora. Pomembno je, da metoda, ki jo izberemo, omogoči učencem, da ob dožemanju, kako različna in oddaljena so ta obdobja in kako je bil razvoj neke civilizacije povezan z geografskimi in klimatskimi pogoji, razvijejo jasen in slikovit koncept prostora in časa.

Podati jim moramo tudi mnogo zanimivih primerov o tem, kako je naša današnja kultura zgrajena na temeljih dosežkov preteklih obdobij. V učencih to razvije občutek, da so se človeške civilizacije izrazile v različnih narodih na zemlji, da ima vsaka kultura svoj pomen in hkrati tudi prispeva k splošni zgodovini človeštva in naši civilizaciji. Tako se obzorje učencev raztegne daleč preko domačih geografskih meja in pomeni osnovo za razumevanje, da kultura pripada človeštvu v celoti.

Ko pričnejo ob koncu II. triletja učenci razumevati vzrok in posledico, je pomembno, da se s to dualnostjo srečajo ob primerih različnih osebnosti, skupin, institucij, skupin moči, kot na primer patriciji in plebejci, Rim in Kartagina, Rimljani in barbari, Arabci in Franki, cesar in papež, menihi in vitezi. S tega vidika predstavimo zgodovino Rimljanov in srednjega veka. Pouk zgodovine se osredotoči tudi na nasprotovanja med ljudmi in prav tako religijami. Tako na primerih učenci izkusijo začetke dialektičnega principa, ki ga bodo povsem razumeli šele, ko bodo iste vsebine ponovno obravnavali v srednji šoli. Osnove za to pa morajo biti položene že v tem obdobju.

Pouka zgodovine mora v II. triletju torej omogočiti:

- usvajanje pojmov časa in prostora, v katerem so se razvijale stare kulture,
- razumevanje in uvid, da je naša sodobna kultura postavljena na temeljih starih kultur,
- vzpostavljanje odnosa spoštovanja starih kultur in vplivanje na moralni razvoj učencev v smislu odgovornosti za kulturo,
- razviti zavest, da je kultura izraz resnične človeškosti in pomeni rezultat celotnega človeštva.

2. OBRAVNAVANE VSEBINE V DRUGEM TRILETJU

Prazgodovina:

- življenje takratnega človeka – obleka, orodje, orožje, obdelovanje zemlje, kultura in umetnost,
- prvi prebivalci na naših tleh in arheološka najdišča.

Najstarejše civilizacije:

- mitološke vsebine **staroindijskih** tekstov (Vede, Upanišade, Bhagavadgita), bistvo nastanka kast, življenje Bude,
- **staroiranska** kultura, nastanek stalnih naselbin, začetki poljedelstva in živinoreje, življenje Zaratustre, teksti iz Aveste in Bundeheše,
- mestne kulture **Mezopotamije**, ep o Gilgamešu, klinopis,
- **Staroegiptovska država** – življenje ob Nilu, namakalno poljedelstvo, dosežki velike egiptovske kulture in znanosti, bistvo gradnje države, verovanje,
- Stari Izrael (Biblija),
- Feničani, Aramejci, Asirci.

Stara Grčija:

- grška mitologija, Iliada in Odiseja,
- kretsko–mikenska kultura,
- nastanek in oblikovanje grških držav – Šparta, Atene,
- življenje v mestni državi,
- značilnosti in vloga atenske demokracije,
- olimpijske igre,
- dogodki iz časa grško–perzijske vojne,
- Periklejeva doba,
- Aleksander Veliki in širjenje grške kulture,
- dosežki grške kulture in znanosti, pomembne osebnosti.

Rimski imperij:

- ustanovitev Rima: Romul in Rem, sedem mitskih kraljev, patriciji in plebejci,
- vojna med Rimom in Kartagino (Hanibal in Scipio),
- organizacija rimske vojske in njena vloga v miru,
- nemiri in socialne reforme,
- Cezar in začetek novega sistema vladavine,
- nastanek rimskega cesarstva in ureditev, Rimljan kot državljan,
- rimska družba –življenje v mestih in na podeželju, vloga sužnjev,
- širitev krščanstva v rimskem cesarstvu (Pavel),
- padec Rima – vzroki propada, Huni in Goti, preseljevanje narodov,
- naši kraji v rimski dobi (kultura, gradbeništvo, arhitektura).

Nova podoba Evrope:

- Justinijanova obnova rimskega cesarstva,
- preseljevanja narodov,
- Mohamed in širitev islama ter prodor Arabcev v Evropo,
- Franki, Karl Veliki,
- cerkveni razkol krščanske cerkve na zahodno (katoliško) in vzhodno (pravoslavno),
- nastanek nemškega cesarstva,
- fevdalni družbeni red – življenje podložnikov in plemstva,
- boj med papežem in cesarjem.

Srednji vek:

- križarske vojne, viteštvo in viteški red, srečanje Orienta z zahodnim svetom,
- samostanska kultura,
- življenje na gradovih in na podeželju,
- začetek kulture mest – trgovina, obrt, začetek denarnega gospodarstva,

- zgodovina od Sredozemskega morja do severozahoda in srednje Evrope,
- naselitev prednikov Slovencev v Vzhodne Alpe: Karantanija in Spodnja Panonija, pokristjanjevanje,
- kolonizacija in nastanek slovenskih zgodovinskih dežel,
- Celjski grofje in Habsburžani; življenje graščakov in tlačanov,
- Južni Slovani in turško vdiranje v Evropo; turški vpadi na slovensko ozemlje in posledice.

III. triletje

V tem obdobju morajo učenci graditi mostove s svetom, ki temeljijo na njihovih lastnih močeh presojanja. Učenci morajo spoznati, da posamezne zgodovinske teme spadajo v širši kontekst in da so tudi posledice posameznih dogodkov lahko daljnosežne. Osrednjo temo predstavlja vpliv kulturnega in tehnološkega razvoja na zgodovinske dogodke in kako oboje izraža spreminjajočo se zavest človeka. Najpomembnejša naloga je prebuditi učenčevo zanimanje za svet. Pri tem ima osrednjo nalogo podajanje snovi, ki je povezano s posamezniki, dogodki in njihovimi izkušnjami. Pri tem kot posamezniki niso mišljene samo vodilne zgodovinske osebnosti, temveč tudi tisti, ki so živeli življenje vsakdanjega človeka.

V središču zgodovinske učne snovi je obdobje od konca srednjega veka do začetkov moderne zgodovine. Ko učitelj pripoveduje o odkritjih in iznajdbah, o umetnosti, novih oblikah trgovanja in religioznega življenja, učence opozori na stvari, ki so se takrat v zgodovini človeka prvič pojavile. Pomembno je tudi, da jim prikaže, kako so ljudje renesanse spoznavali svet s čuti. Spoznati morajo, kako so praktična, mehanska, tehnična vprašanja postajala vse bolj pomembna v zavesti ljudi, izginjal pa je njihov odnos do čudežev in svetih stvari. Ker gredo učenci v tem obdobju sami čez podoben proces, se zgodovina ne dogaja zunaj njih, v muzejih, temveč je vedno sodobna in povezana z njimi.

Primere vzročnosti lahko prikažemo tudi v socialnih posledicah velikih odkritij. Pri urah zgodovine je treba obravnavati tako pozitivne (medicina, kemija, transport in socialna mobilnost, delavsko gibanje itd.) kot tudi negativne (revščina delavstva, otroško delo, suženjstvo in tlačanstvo, intenzivno izkoriščanje mineralnih virov, kolonializem, konflikti med kolonialnimi silami itd.) vidike. Poudarek je na izkušnji posameznika v hitro spreminjajočem se svetu. Ob koncu tega triletja učenci spoznajo tudi ideologije, ki so predstavljale osnovo politično-socialnih odnosov.

3. OBRAVNAVANE VSEBINE V TRETJEM TRILETJU

Evropa med 15. in 18.stoletjem:

- zgodovina odkritij, posledice za avtohtono prebivalstvo, problemi kolonizacije,
- iznajdba knjigotiska (primerjalno za bistvo modernih iznajdb, posledice do danes primer kavzalnega opazovanja), odkritja, ki temu sledijo,
- renesansa,
- primeri nastanka naravoslovja (Galileo, Kepler, Kopernik idr.),
- Ivana Orleanska in zgodovinske posledice njenih dejanj,
- Jan Hus, Martin Luther (kot utemeljitelj protestantizma), primer preloma k notranji, religiozni samostojnosti in hkrati prelom tradicionalnega odnosa človeka do Cerkve,
- reformacija in protireformacija na Slovenskem (Trubarjevo delo in pomen, drugi reformatorji),
- kmečki upori na Slovenskem,
- nastanek novih gospodarskih oblik (primer: Fugger, Medici),
- osvobodilni boj Nizozemske,
- tridesetletna vojna,
- absolutizem v 16. in 17.stoletju – Francija,
- razsvetljenstvo, napredek znanosti,
- Marija Terezija in Jožef II. ter njune reforme (začetki narodnega prebujenja pri nas).

Zgodnji kapitalizem in industrijska revolucija:

- izum parnega stroja, vpliv na tehniko, gospodarstvo, promet,
- industrializacija Evrope, povečevanje razlik,
- gospodarski razvoj na Slovenskem (rudarstvo, fužinarstvo, glažute, promet),
- nastanek modernih tehnologij (odkritje elektrike in odkritja na področju kemije), biografske skice (Edison, Curie),
- blaginja v visoko razvitih industrijskih deželah, masovna beda v deželah v razvoju (problem sever–jug),
- internacionalna prepletenost gospodarstva.

Družbeno–političen razvoj

- biografije posameznih osebnosti, od katerih prihajajo tipični impulzi za spreminjanje sveta na različnih področjih,
- ameriška revolucija (Benjamin Franklin), nastanek moderne demokracije (Locke, Montesquieu),
- francoska revolucija, potek in ideje (Napoleon, družbeno–politične spremembe, pomen revolucije),
- Ilirske province (vpliv francoske revolucije pri nas), Slovenci v Avstriji,
- nastanek nacionalnih držav v 19. stoletju v polju napetosti nasprotnih interesov,
- razvoj industrije in socialna vprašanja,
- nacionalizem in liberalizem kot družbena in državna moč,
- revolucije I.1848 (zahteve posameznih družbenih slojev),
- imperialistična politika, njene osnove in posledice,
- prva svetovna vojna in njene posledice znotraj in zunaj Evrope (nacionalsocializem, Hitler, holokavst, fašizem, stalinizem),
- svet med vojnama, politično–gospodarska kriza,
- druga svetovna vojna: vzroki in posledice, dva tabora, osvobodilni boj,
- primeri boja za rešitev narave (R. Carson),
- državljanske iniciative kot prikaz moči lastne iniciative,

- biografije: Gandhi, Albert Schweitzer, Martin Luther King, Florence Nightingale,
- vpogled v sodobno in polpreteklo zgodovino.

Slovenci od industrijske revolucije do danes in razvoj slovenske nacionalne zavesti:

- Bleiweis in Prešeren, »Zedinjena Slovenija«, čitalnice in tabori, gospodarski razvoj, stranke konec 19.stoletja, »jugoslovanska misel«,
- svetovna vojna: Soška fronta, Majniška deklaracija, nastanek države SHS, borba za severno mejo,
- Slovenci med vojnama,
- svetovna vojna: okupacija in razkosanost Slovenije in Jugoslavije, OF, narodnoosvobodilna borba Slovencev, okupacijski sistemi in življenje v različnih okupacijskih sistemih, politika meščanskega tabora med vojno in ob koncu vojne, nastajanje slovenske državnosti v okviru Jugoslavije (kočevski zbor, črnomeljski zbor, drugo zasedanje AVNOJ-a),
- posledice vojne v Sloveniji, obnova, odprava večstrankarstva, povojno nasilje,
- gospodarske reforme, vprašanje meja, socializem,
- razvoj demokratične zavesti, osamosvojitve in konstituiranje samostojne države Slovenije (DEMOS, večstrankarstvo),
- življenje v Sloveniji v 90-tih letih in približevanje EU in NATU.

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
	<p>ohranjene stare obrti</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati otroštvo na vasi in v mestu 	slovenščina
<p>2. NAJSTAREJŠE CIVILIZACIJE</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih najstarejše civilizacije - razložiti začetke živinoreje in poljedelstva - navesti vzroke za nastanek in razvoj pisave - naštetih glavne tekste starih civilizacij in okvirno predstaviti njihovo vsebino - navesti najpomembnejše dosežke posameznih civilizacij na različnih področjih – umetniškem, znanstvenem, gradbeniškem - naštetih nekaj najpomembnejših božanstev in opisati vpliv religije in verovanj na vsakodnevno življenje - opisati vpliv najstarejših civilizacij na sodobno civilizacijo 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih najstarejše civilizacije - ob slikovnem gradivu opisati začetke živinoreje in poljedelstva - naštetih glavne tekste starih civilizacij - naštetih nekaj najpomembnejših dosežkov starih civilizacij na različnih področjih - prepoznati nekaj najpomembnejših božanstev 	<p>geografija</p> <p>slovenščina</p> <p>matematika, geografija, slovenščina, fizika</p>
<p>3. STARI GRKI</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na zgodovinskem zemljevidu razbrati večja grška plemena (Jonci, Ahajci, 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povedati, da so Grki živeli v mestnih državah 	

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>Dorci)</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati način življenja različnih slojev prebivalstva v različnih mestnih državica - opisati demokracijo v Atenah, s poudarkom na pravici odločanja - opisati pomen olimpijskih iger za Grke - navesti, kaj je povezovalo Grke - navesti najpomembnejša grška epa in predstaviti vsebino - navesti najpomembnejša božanstva iz grške mitologije - naštet in označiti najpomembnejše zgodovinske osebnosti antične Grčije na različnih področjih življenja, od umetnosti do znanosti - ob slikovnem gradivu razlikovati sloge v grški arhitekturi - prepoznati vpliv dosežkov stare Grčije na različna področja današnjega življenja 	<ul style="list-style-type: none"> - naštet glavne mestne državice in glavne razlike med Atenami in Šparto - navesti, kdo je smel odločati v stari Grčiji - naštet glavne discipline v grških olimpijskih igrah - poimenovati najpomembnejša grška epa in naštet glavne nastopajoče osebe - naštet najpomembnejša božanstva iz grške mitologije - naštet nekaj najbolj pomembnih osebnosti stare Grčije - ob slikovnem gradivu naštet nekaj primerov grške arhitekture - naštet nekaj dosežkov civilizacije stare Grčije, ki se odražajo v današnjem času 	<p>slovenščina</p> <p>športna vzg.</p> <p>slovenščina</p> <p>likovna vzgoja</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>4. RIMSKA SVETOVNA DRŽAVA</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati mitološki začetek Rima – Romulus in Rem, sedem mitoloških kraljev - opisati vlogo patricijev, plebejcev in sužnjev - opisati vzpon rimskega imperija - opisati organizacijo rimske vojske - razložiti tradicionalne rimske vrednote (Rimljan kot državljan) - opredeliti meje rimskega imperija v času njegovega viška - opisati posledice stalnih vojn za rimske kmete, vojsko in državo - označiti vlogo rimske vojske v mirnem času - navesti dosežke Rimljanov na področju gradbeništva, predvsem z vidika vsakdanje uporabnosti - primerjati verovanje Grkov in Rimljanov ter ugotoviti glavne razlike - opredeliti čas začetka krščanstva in odnos Rima do nove vere, pojasniti pomen milanskega edikta leta 313 - opredeliti osnovne značilnosti zgodnjega krščanstva 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnoviti zgodbo o Romulusu in Remu - naštetih sloje prebivalstva v Rimu in nekaj značilnosti njihovega življenja - opisati organizacijo rimske vojske - s pomočjo zemljevida opisati obseg rimskega imperija, ko je bil ta največji - naštetih glavne posledice stalnih vojn - naštetih nekaj dosežkov Rima na področju gradbeništva, predvsem z vidika vsakdanje uporabnosti - opredeliti čas nastanka 	<p>slovenščina</p> <p>športna vzgoja</p> <p>geografija</p> <p>fizika, likovna vzgoja</p> <p>slovenščina</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> - navesti pomembnejše rimske osebnosti z različnih področij življenja - na zgodovinskem zemljevidu poiskati nahajališča ostankov rimske kulture pri nas - pojasniti pomen našega ozemlja za Rimljane in njihov vpliv na napredek v prometu in obrti - razložiti vzroke za razpad in propad rimskega imperija 	<p>krščanstva</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih nekaj glavnih značilnosti krščanstva - naštetih najpomembnejše zgodovinopisce - navesti najbolj znane spomenike rimske dobe pri nas - navesti vzroke za razpad Rima 	<p>slov.</p> <p>geografija</p>
<p>5. EVROPA PO RAZPADU RIMSKEGA IMPERIJA</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navesti glavne vzroke za preseljevanje ljudstev in njegove posledice - opisati Mohamedov nauk in širitev islama - ob zemljevidu pojasniti novo politično in etnično podobo Evrope (Karel Veliki, frankovska država, Bizanc, arabska 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navesti glavne vzroke in posledice velikih selitev ljudstev - navesti glavne značilnosti islama - naštetih nove državne tvorbe 	<p>geografija</p> <p>geografija</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>država)</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati nastanek nemškega cesarstva - označiti kulturo in vlogo samostanov za gospodarski in kulturni razvoj - razložiti razloge in posledice križarskih vojn - srečanje Vzhoda in Zahoda 	<ul style="list-style-type: none"> v Evropi in na zemljevidu razbrati največji obseg frankovske države - opisati vlogo samostanov - naštetih glavne pridobitve arabske kulture in znanosti, ki so jih križarji in Arabci zanesli v Evropo 	<p>slovenščina, biologija matematika, geografija</p>
<p>6. EVROPSKI SREDNJI VEK</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati nastanek srednjeveških mest - navesti vlogo gradov v srednjem veku, viteštva in viteških redov - opisati življenje posameznih slojev prebivalstva v fevdalizmu - opisati razvoj obrti, nastanek cehov in pomen pravil za njihovo delovanje - navesti tehnološke inovacije v srednjem veku (vodna kolesa, mlini na veter, kompas...) - opisati življenje meščanov, pomen mestnega statuta 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati nastanek srednjeveških mest - opisati življenje vitezov in pravila viteškega obnašanja - ob različnih tekstih opisati življenje posameznih slojev prebivalstva - navesti vlogo cehov in nekatera cehovska določila - naštetih nekaj najpomembnejših tehnoloških inovacij srednjega veka 	<p>geografija</p> <p>slovenščina, športna vzgoja slovenščina</p> <p>fizika</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>7. SLOVENCİ IN SREDNJI VEK</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati naseljevanje Slovanov na Balkanu in v Alpah (čas, potek) - opisati nastanek Samove plemenske zveze, nastanek Karantanije - pojasniti okoliščine, ki so privedle do izgube karantanske samostojnosti - opisati okoliščine pokristjanjevanja in poimenovati centre, od koder se je širilo - razložiti vlogo Cirila in Metoda za slovansko pismenost - poimenovati slovenske zgodovinske dežele - pojasniti pomen celjskih grofov - razložiti širjenje habsburške oblasti na slovenskem ozemlju ter vzroke in posledice srednjeveške kolonizacije - prepoznati tipične srednjeveške spomenike na Slovenskem 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati naselitev prednikov Slovencev v Vzhodne Alpe - opredeliti čas nastanka Karantanije - navesti zgodovinske dogodke, ki so privedli do propada Karantanije - navesti cerkvena središča, od koder se je širilo krščanstvo, in s pomočjo literature opisati pokristjanjevanje - poimenovati grška misijonarja, ki sta zaslužna za slovansko pismenost - poimenovati slovenske zgodovinske dežele - navesti gospodarske in etnične posledice agrarne kolonizacije na Slovenskem - naštetati najpomembnejše srednjeveške spomenike pri nas 	<p>geografija</p> <p>slovenščina</p> <p>slovenščina</p> <p>likovna vzgoja</p>

5. TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJ V TRETJEM TRILETJU

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>1. EVROPA MED 15. IN 18. STOLETJEM</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na zemljevidu označiti področja sveta, ki so bila v Evropi tedaj že znana - navesti razloge za nova odkritja, opisati zgodovino odkritij in naštetih posledice - navesti in opisati tehnične dosežke, predvsem na področju plovbe, ki so omogočili dolga potovanja - opisati kulturo prvotnih prebivalcev teh dežel - razložiti pozitivne in negativne posledice odkritij čezmorskih dežel za odkrite dežele in tiste, ki so odkrivala novi svet - opisati kolonizacijo, trgovino s sužnji - razložiti ideje humanizma in njihov vpliv na klasične vrednote - navesti najpomembnejše predstavnike renesanse (umetnike, znanstvenike) in poznati vpliv njihovih dosežkov na življenje ljudi različnih slojev - razložiti posledice iznajdbe stroja za tiskanje vse do današnjih dni 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih področja sveta, ki so bila tedaj v Evropi že znana - navesti vzroke velikih odkritij in njihov pomen za Evropo - naštetih tehnične dosežke, ki so omogočili dolga čezoceanska potovanja - navesti nekaj dosežkov indijanskih visokih »predkolumbovskih kultur« - opisati negativne posledice kolonizacije za prvotne prebivalce in pomen čezmorskih odkritij za evropske dežele - naštetih ideje humanizma - naštetih najpomembnejše umetnike in znanstvenike 	<p>geografija</p> <p>geografija, biologija</p> <p>fizika</p> <p>slovenščina</p> <p>geografija, slov.</p> <p>geografija, slov.</p> <p>slovenščina, fizika, likovna</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
	renesanse in najpomembnejše dosežke – naštetih nekaj posledic izuma stroja za tiskanje	vzgoja slovenščina
2. REFORMACIJA, PROTIREFORMACIJA Učenec zna: <ul style="list-style-type: none"> – navesti razloge za nastanek reformacije – naštetih glavne reformatorje in razložiti njihova glavna prizadevanja – ob zemljevidu pokazati razširjenost reformacije in razložiti spremenjeno versko podobo Evrope po verskih vojnah – označiti pomen reformacije na Slovenskem in posledice protireformacije – opisati pomen Trubarjevega delovanja za Slovence – naštetih druge pomembne slovenske protestante in njihova dela 	Učenec zna; <ul style="list-style-type: none"> – časovno umestiti pojem reformacije – naštetih glavne reformatorje in njihova prizadevanja – naštetih dežele, v katerih je bilo močno protestantsko gibanje, in povedati, kje se je protestantizem ohranil tudi po verskih vojnah – opisati posledice reformacije na Slovenskem – opisati Trubarjeva prizadevanja in njihov pomen za Slovence – naštetih druge reformatorje na Slovenskem 	slovenščina geografija slovenščina slovenščina slovenščina

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>3. KMEČKI UPORI NA SLOVENSKEM</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razložiti vzroke za pojav kmečkih uporov - razložiti zahteve puntarjev - navesti največje kmečke upore na Slovenskem 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih vzroke za pojav kmečkih uporov - navesti zahteve puntarjev - navesti največje kmečke upore na Slovenskem 	<p>slovenščina, glasbena vzgoja</p> <p>geografija</p>
<p>4. RAZSVETLJENSTVO, ABSOLUTIZEM, RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razložiti vzroke za pojav razsvetljenstva in razložiti glavne ideje - na primeru Ludvika XIV. opisati glavne značilnosti absolutizma - navesti evropske razsvetljene absolutiste - naštetih najpomembnejše reforme M. Terezije in Jožefa II., predvsem tiste, ki so vplivale na življenje kmetov - opisati posledice in pomen razsvetljenskih reform na Slovenskem (šolska reforma) 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati življenje kmeta po uvedbi reforme - oceniti pomen uvedbe šolske obveznosti 	<p>likovna vzgoja slovenščina</p>
<p>5. ZGODNJI KAPITALIZEM IN INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati nove oblike proizvodnje 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati nove načine 	<p>angleščina</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>(založništvo, manufaktura) ter napredek na področju prometa in trgovine</p> <ul style="list-style-type: none"> – navesti spremembe na podeželju med 15. in 18. stol. (nove poljščine, novi socialni sloji) na Slovenskem – razložiti pomen iznajdbe parnega stroja za gospodarski razvoj in promet, nove prometne poti – navesti druge pomembne iznajdbe tega obdobja ter njihov vpliv na gospodarstvo – opisati tehnološki in znanstveni razvoj do današnjih dosežkov (druga in tretja industrijska revolucija) – razložiti, zakaj se je industrijska revolucija pričela v Angliji in zakaj je tej državi uspelo postati prva industrijska sila na svetu – razložiti družbene posledice industrializacije, nastanek novih slojev prebivalstva in način življenja v začetku industrijske revolucije in v kasnejšem obdobju (blišč in beda industrijskih mest, propadanje podeželja, vloga družine, otroštvo, vzgoja) 	<p>proizvodnje – založništvo, manufaktura</p> <ul style="list-style-type: none"> – naštetih najpomembnejše izume in njihov vpliv na vsakodnevno življenje – pojasniti pojem »industrijska revolucija« – naštetih glavne značilnosti druge in tretje industrijske revolucije – naštetih družbene posledice industrializacije – opisati življenje novih slojev prebivalstva – opisati življenje otrok v prvi in drugi industrijski revoluciji 	<p>slovenščina, angleščina</p> <p>angleščina, fizika</p> <p>angleščina</p> <p>angleščina</p> <p>slovenščina, angleščina</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>Slovenskem, ki so posledica industrijske revolucije</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih dežele, v katerih je prišlo do revolucije leta 1848, in dežele, v katerih je prišlo do protiturškega upora - primerjati zahteve posameznih družbenih slojev v revoluciji 1848 - naštetih novonastalih držav v drugi polovici 19. stoletja in navesti razloge za njihov nastanek - razložiti razloge za nastanek Avstroogrške - razložiti razmere, ki so privedle do pariške komune in razvoj socialne misli 	<ul style="list-style-type: none"> - opisati posledice industrijske revolucije v mestih in na podeželju na Slovenskem - naštetih nekaj zahtev posameznih družbenih slojev v revoluciji 1848 - naštetih novonastalih držav v drugi polovici 19. stoletja - naštetih glavne razloge za nastanek Avstroogrške - naštetih razloge za nastanek pariške komune 	
<p>7. SLOVENCİ V 19. STOLETJU</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - primerjati prizadevanja in delovanje Prešernovega in Bleiweisovega kroga - razložiti pomen zemljiške odveze za kmečko prebivalstvo - pojasniti zahteve programa »Zedinjena Slovenija« in njegov vpliv na narodno 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati delovanje Bleiweisovega in Prešernovega kroga - pojasniti pojem »zemljiška odveza« 	<p>slovenščina</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> gibanje – razložiti cilje delovanja čitalnic in taborov – opisati položaj kmetov in obrtnikov po letu 1848 in navesti vzroke propadanja kmetov – opisati položaj delavcev in njihova prizadevanja za izboljšanje tega položaja – opisati politično gibanje na Slovenskem ob koncu 19. stoletja – navesti glavne razloge za utrjevanje in širjenje »jugoslovanske misli« 	<ul style="list-style-type: none"> – navesti glavne zahteve programa »Zedinjena Slovenija« – opredeliti pomen čitalnic in taborov – opisati vzroke in posledice propadanja kmetov pri nas 	slovenščina
<p>8. PRVA SVETOVNA VOJNA</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisati vzroke in povod za I. svetovno vojno in njene posledice – naštetih države obeh taborov – opisati razlike in posledice v načinu vojskovanja v primerjavi s prejšnjimi vojnami – ob zemljevidu poiskati velika bojišča – opisati posledice vojne za življenje civilnega prebivalstva – naštetih določila Wilsonovih 14 točk za mir – opisati spremembe v Rusiji, ki so 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – naštetih glavne vzroke in povod za izbruh I. svetovne vojne – poimenovati oba tabora in naštetih glavne članice posameznega tabora – opisati glavne razlike v načinu vojskovanja v primerjavi s prejšnjimi vojnami – naštetih posledice vojne za civilno prebivalstvo 	geografija

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>nastale z revolucionarnim prevratom, in razložiti, kako so vplivale na vojno dogajanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati pomen vstopa ZDA v vojno 	<ul style="list-style-type: none"> - opisati glavne spremembe, ki jih je Rusiji prinesla revolucija 	
<p>9. SLOVENCİ IN I. SVETOVNA VOJNA</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oceniti položaj Slovencev ob začetku I. svetovne vojne - pojasniti posledice londonskega sporazuma in vstopa Italije v vojno - razložiti potek soške fronte za Slovence - pojasniti vsebino »Majniške deklaracije« - opredeliti čas nastanka Države Slovencev, Hrvatov in Srbov, navesti ozemlje in to razlikovati od Kraljevine SHS - pojasniti posledice mirovnih pogodb po I. svetovni vojni za slovensko etnično ozemlje 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati položaj Slovencev ob začetku I. svetovne vojne - opisati potek soške fronte - navesti bistvo zahteve »Majniške deklaracije« - navesti posledice mirovnih pogodb za naše etnično ozemlje 	slovenščina
<p>10. SVET MED OBEMA VOJNAMA IN II. SVETOVNA VOJNA</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštet in opisati bistvene značilnosti totalitarnih režimov - razložiti razmere, ki so privedle do vzpona fašizma in nacizma - navesti in pojasniti glavne vzroke za 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštet totalitarne sisteme med svetovnima vojnama - navesti glavne vzroke in 	

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> – izbruh II. svetovne vojne – prikazati na zemljevidu države tabora »sil osi« in naštetih držav protifašistične koalicije – na zemljevidu zna označiti ozemlja, ki so jih zasedle posamezne države »sil osi« – navesti posledice sporazuma Hitler–Stalin – navesti glavna določila Atlantske listine – navesti bojišča in leto vojnega preobrata – navesti glavne sklepe konferenc v Teheranu in na Jalti in pojasniti njihov pomen 	<ul style="list-style-type: none"> – posledice druge svetovne vojne – poimenovati nasprotna tabora in njune vodilne države – naštetih glavne sklepe konferenc v Teheranu in na Jalti 	<p style="text-align: center;">geografija</p>
<p>11. SLOVENCIMED II. SVETOVNO VOJNO</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na zemljevidu pokazati in opisati razkovanost slovenskih pokrajin – primerjati nemški in italijanski okupacijski režim – razložiti organiziranost in pomen OF – opisati nasprotja in posledičen spopad med Slovenci – opisati nastajanje slovenske državnosti (kočevski zbor, črnomeljsko zasedanje, drugo zasedanje AVNOJ–a) 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – povedati, katere dežele so zasedli posamezni okupatorji – navesti in pojasniti oblike okupatorjevega nasilja – navesti nekaj značilnosti nastajanja slovenske državnosti med vojno 	<p style="text-align: center;">geografija</p> <p style="text-align: center;">slovenščina</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<p>12. SVET PO DRUGI SVETOVNI VOJNI</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razložiti glavne vzroke nesoglasij med velesilama (SZ in ZDA), ki so privedla do hladne vojne in delitve Evrope – navesti tri velika krizna žarišča v Evropi po II. svetovni vojni – razložiti razliko med kolonializmom in neokolonializmom – razložiti pojem dekolonizacija in nastanek tretjega sveta – pojasniti pojem popuščanja napetosti – – razložiti glavne značilnosti globalizacije in navesti razloge za nasprotovanje 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – navesti nekatere značilnosti hladne vojne – pojasniti razliko med kolonializacijo in neokolonizacijo – razložiti pojem »tretji svet« – razložiti pojem globalizacija 	<p>geografija</p> <p>geografija</p>
<p>13. SLOVENCİ PO II. SVETOVNI VOJNI</p> <p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisati problem urejanja mejnih vprašanj po II. svetovni vojni – razložiti problem oblikovanja slovenske zahodne meje – opisati življenje v prvem obdobju socializma – navesti vzroke in posledice spora s SZ 	<p>Učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisati oblikovanje slovenske zahodne meje – navesti nekaj značilnosti življenja v prvih povojnih 	<p>slovenščina</p> <p>slovenščina</p>

TEMELJNI STANDARDI	MINIMALNI STANDARDI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> - naštetati glavne politične in gospodarske reforme v SFRJ - opisati položaj Slovenije v SFRJ - navesti glavne vzroke za razpad Jugoslavije - opisati osamosvojitveni proces Slovenije (večstrankarstvo, vloga DEMOS-a) - - razložiti probleme, ki se pojavljajo ob prehodu iz enostrankarskega v večstrankarski sistem 	<p style="text-align: center;">letih</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati položaj Slovenije v SFRJ - navesti glavne vzroke za razpad Jugoslavije - opisati osamosvojitvev Slovenije 	<p>geografija</p>